

СТАНОВИЩЕ

от

доц. д-р Желка Табакова

за

хабилитационен труд

„Българският национален балет в края на ХХ и началото на ХХІ век“

на

д-р Диляна Иванова Никифорова

за

заемане на академична длъжност „ДОЦЕНТ“

в професионално направление „Музикално и танцово изкуство“

шифър 8.3.

научна специалност „История на танца и класическо репертоарно балетно наследство“

по обявен конкурс в АМТИИ – Пловдив

Диляна Никифорова е прима балерина на Софийската опера и балет от 1996г. Освен на национална сцена тя е работила в балета на Щутгарт, в Национален Балет Марсилия, Белгийския Кралски Балет и в Младия Френски Балет. В кариерата си тя танцува централните партии в почти всички класически заглавия както и в постановките на големите европейски хореографи Джон Кранко, Ролан Пети. С изиграните роли от българския репертоар в балети създадени от български хореографи, с изящна физика, перфектна техника и артистичност Д. Никифорова завоюва своето достойно място в историята на българския балет.

Наред с танцовата практика тя се насочва и към педагогическа и преподавателска работа. Разширява своите професионални интереси в посока и на изследователската дейност. В монографията кандидата за първи път

осветлява репертоарната политика на Националния ни балет през последните три десетилетия – от края на 80-те години на XX век до 20-те години на XXI век. Това е ценна и интересна информация като част от паметта на танцовото изкуство у нас и база за следващи детайлни изследвания в посока на изпълнителското и хореографското творчество на Софийски балет.

Д-р Диляна Никифорова представя за хабилитация монография на тема **„Българският национален балет в края на XX и началото на XXI век“**. Изд. „Никифоров АРТ“, 2018 и три публикации свързани с проблематиката по темата: „Балетът „Корсар“ за първи път на Софийска сцена“, Liternet 19.11.2017 г. Културни новини; „90 години Български балетен театър“, сп. „Театър“ 26.02.2018г.; „Детски балетен театър в балканското село Марян – уникална форма на обучение за деца от всички възрасти“, сп. „Театър“ 11.04.2018 г. Тя е автор и на изследване свързано с „Танцов театър и танцови техники – история, съвременност, бъдеще“ изд. „Никифоров Студио“, 2011.

Публикациите очертават професионалните интереси на кандидата, а именно развитието на балета в България в лицето на Националния балет и педагогическата ѝ дейност насочена с ежегодно организиране на „Детски балетен театър“ в село Марян.

Монографията е конструирана в три глави, увод, заключение и библиография. В началото на всяка глава автора дава кратък политически и социален обзор като причина за процесите случващи се в организационно и творческо отношение в националната ни институция и изводи в края на всяка глава. **Първа глава** - Българският национален балет в края на 80-те години на XX век и голямата промяна след 1989 г. **Втора глава** - Българският национален балет през първото десетилетие на XXI век; **Трета глава** - Българският национален балет в началото на второто десетилетие на XXI век.

В **Увода** се разглежда актуалността на труда, цел, основни задачи, методика за разработване и възприета структура. Основно, *„Целта на труда е изследване на практиките довели до съхраняване и развитие на*

идентичността на българската балетна школа,...¹ и произтичащи от това задачи.

В трите глави по десетилетия хронологически са изброени заглавия и е анализиран репертоара на балета на Софийската опера от гледна точка на политика на ръководството и основни отличителни качества на всяка постановка. Д-р Никифорова акцентира върху влиянието на ръководните личности дали посока на репертоарните и стилнови направления. Вижда се, че само двама от ръководителите на балета в този период са хореографи, а останалите – болшинството, са от солистичния изпълнителски състав на балета. Регистрирам този факт като особеност на прехода и „демократичните принципи“ навлезли в различни професионални гилдии които са в противовес на минали изисквания по заемане на подобни длъжности на национално ниво. Посочено е, че ръководителите са тези които дават насока и определят репертоарната политика на националния ни балет и оказват влияние върху централното ръководство на институцията за нейното провеждане.

От афиша се вижда голямото разнообразие от заглавия, композитори, хореографи. Според мен, на тази база, се обособяват четири посоки на репертоарна политика. Произведения: от български композитори и хореографи върху българска тема; върху български, европейски и американски композитори със съвременен сюжет; класически заглавия осъвременени и интерпретирани от български хореографи; класически репертоар поставен от наши и чужди хореографи. Не посочвам подразделите, което може да бъде цел на друго изследване.

Изцяло български заглавия, за които може да се каже, че дават идентичност на националната ни балетната школа, каквато е основната цел на д-р Диляна Никифорова, са много малко. От постановките се вижда, че за три десетилетия българските балети с музика, теми и хореографи, са само две: „Козият рог“ (2000) на П. Луканов и „Рансодия Вардар“ (2011) на Момчил

¹ Никифорова, Д. Българският национален балет в края на ХХ и началото на ХХІ век. Изд. Никифоров арт, София, 2018, с. 5-6.

Младенов. Според статистиката преобладават заглавия от български, европейски и американски композитори със съвременен сюжет създадени от български хореографи. Това говори за стремеж към осъвременяване на балетния репертоар в стилистиката на неокласиката, тематизма и естетиката. Същата цел се постига и с балетите на Баланчин, станали вече класика в жанра танц-симфония. Традиционно за национален балет присъстват и голям брой класически заглавия.

Кандидата отбелязва положителното ролята и значението на солистичния състав, репетиторите и педагозите работили с тях. Това е ценна информация за историческата памет на Националния ни балет. За някои от заглавията се подчертава творческото съавторство на изпълнителите по отношение на танцовата лексика, което характеризира като тенденция съвременните взаимоотношения между хореограф и танцьор в модерния танцов театър. До начало на демократичните промени в България, това не беше прието като принцип на работа в класическия балетен театър. Времена се менят за добро или зло и изкуството като отражение на тези промени става проводник на нови модели за колаборация вътре, в творческия екип в постановки на Националния ни балет.

В Заключението д-р Диляна Никифорова лаконично и ясно посочва приносния характер на монографията „**Българският национален балет в края на XX и началото на XXI век**“ и нейната актуалност.

Има голям снимков материал и Библиография.

Към представените материали са приложени: творческа биография, дипломи за образование, списък и копие на публикациите, справка за научните и научно-приложните приноси в публикациите, списък и отзиви за творческата ѝ дейност и резюме на монографичния труд.

Монографията има приносен характер в проследяване развитието на Националния ни балет в най-новата му история. Творческите постижения, натрупаният преподавателски и педагогически опит, както и теоретичните изследвания са отлична база и рекомендация за д-р Диляна Никифорова за

заемане на академичната длъжност „доцент“.

Давам положителна оценка на дейността и представените материали за хабилитация на д-р Диляна Иванова Никифорова.

Препоръчвам на уважаемото жури да присъди академичната длъжност „доцент“ на д-р Диляна Иванова Никифорова в професионално направление „Музикално и танцово изкуство“, шифър 8.3. по научна специалност „История на танца и класическо репертоарно балетно наследство“.

16.07.2018

София

доц. д-р Желка Табакова